

STORTINGET

Innst. 371 L

(2025–2026)

Innstilling til Stortinget
fra kommunal- og forvaltningskomiteen

Prop. 74 L (2025–2026)

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Endringer i bustøttelova (handsaming av personopplysningar og automatiserte avgjerder)

Til Stortinget

Innledning

Kommunal- og distriktsdepartementet legger i proposisjonen frem forslag til endringer i bustøttelova om behandling av personopplysninger og automatiserte avgjørelser.

Formålet med endringene er å tydeliggjøre hvilke personopplysninger Husbanken og kommunene kan behandle, herunder hvem de kan behandle opplysninger om. I lovproposisjonen foreslår departementet å gi Husbanken et klart rettsgrunnlag for automatiserte avgjørelser i saker om bostøtte.

I tillegg foreslår departementet bestemmelser om Husbankens adgang til å behandle personopplysninger for forskning, statistikk og analyser samt for testing, drift og utvikling av Husbankens IT-systemer. Departementet foreslår også forskriftshjemler for å regulere nærmere detaljer om behandlingen av personopplysninger.

Sakens dokumenter er tilgjengelige på sakens side på stortinget.no.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Konstanse Marie Alvær, Isak

Veierud Busch, Sigurd Kvammen Rafaelsen og Solveig Vestenfor, fra Fremskrittspartiet, Bjørn Larsen, Rune Midtun, Helge André Njåstad og Erlend Wiborg, fra Høyre, Mudassar Kapur og Tage Pettersen, fra Sosialistisk Venstreparti, Anne Lise Gjerstad Fredlund, fra Senterpartiet, Bengt Fasteraune, og fra Rødt, lederen Hanne Beate Stenvaag, viser til Prop. 74 L (2025–2026) Endringer i bustøttelova (handsaming av personopplysningar og automatiserte avgjerder) og det innledende kapitlet i innstillingen. Det har i forbindelse med komiteens behandling ikke kommet noen skriftlige høringssvar.

Når det gjelder lovbestemmelser som ikke er omtalt i denne innstillingen, viser komiteen til proposisjonen og har ingen merknader.

Fleirtalet i komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høgre og Senterpartiet, viser til at bustøtta har som formål å sikre personar med låg inntekt og høge buutgifter ein eigna bustad. Bustøtta utgjør ein viktig del av det norske velferdssystemet, med om lag 3–4 mrd. kroner utbetalt årleg. Etersom bustøtta er basert på rettar og vert avgjort etter ei matematisk utrekning utan bruk av skjøn, er det naturleg at handsaminga av søknader vert gjort ved automatisk behandling. Fleirtalet understrekar at rask, effektiv og korrekt behandling av søknader er viktig for å sikre brukarane sine rettar og gje dei tryggleik og gjere det føreseieleg i kvardagen ved at mottakarane får utbetalt korrekt beløp til rett tid. For å gjennomføre denne jobben på ein god måte er det viktig at Husbanken har tilgang til dei personopplysningar som er nødvendige for

sjølve saksbehandlninga og for å utvikle, drifte og vedlikehalde dei digitale systema.

Medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet viser til forslaget under frå Framstegspartiets medlemmer om å fastsetje ei absolutt tidsgrense på 15 år for lagring av personopplysningar til forskingsformål i foreslått § 8 d. Desse medlemene meiner at det ikkje bør fastsetjast ei slik absolutt tidsgrense.

Medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet og Høgre viser til at det fylgjer av personvernforordninga at lagringstida må vurderast konkret ut frå kva som er naudsynt for formålet med forskinga, jf. prinsippet om lagringsavgrensing og unntaket for vidare lagring til forskingsformål etter artikkel 5 nr. 1 bokstav e og artikkel 89. Slik desse medlemene ser det, kan ei lovfesta maksgrense på 15 år få utilsikta avgrensa verknader, ved at enkelte langsiktige forskings- og analyseformål kan tilseie at det er behov for oppbevaring over lengre tid, til dømes ved analysar av utvikling over fleire konjunktursyklusar. Det sentrale bør difor vere at oppbevaringa er nødvendig, forholdsmessig og underlagt tilstrekkelege garantiar etter personvernforordninga artikkel 89 nr. 1.

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre og Senterpartiet, viser til proposisjonen og understreker at bostøtten er en rettighetsbasert ordning hvor Husbanken årlig fatter i overkant av 1,5 mill. enkeltvedtak. Dette flertallet mener det er nødvendig og riktig å sikre et tydelig og oppdatert rettslig grunnlag for behandling av personopplysninger og helautomatiserte avgjørelser, i samsvar med personvernforordningen og ny forvaltningslov.

Flertallet merker seg at proposisjonen i hovedsak er en teknisk og juridisk opprydding, og legger til grunn departementets presisering om at forslagene ikke innebærer materielle endringer i selve bostøtteordningen eller i hvilke opplysninger Husbanken faktisk behandler i dag.

Flertallet støtter at det lovfestes et særskilt rettsgrunnlag for helautomatiserte avgjørelser i saker om bostøtte. Flertallet viser til at automatisert saksbehandling bidrar til effektiv ressursbruk, raskere utbetalinger og likebehandling av søkere, og mener dette er særlig viktig i en ordning som omfatter svært mange mottakere med begrenset økonomisk handlingsrom.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at terskelen for å åpne for helautomatisert behandling av særlige kategorier av personopplysninger og opplysninger om straffedommer må være høy. Når departementet selv anslår at behandling av straffedomsopplysninger kun vil være

aktuelt i et begrenset antall saker årlig, mener disse medlemmer at Stortinget bør forvente at nødvendighet og forholdsmessighet vurderes strengt før en slik adgang eventuelt utvides.

Disse medlemmer viser til innspill i høringen om automatisert behandling av opplysninger om barn. Disse medlemmer legger til grunn departementets presisering om at det ikke behandles særlige kategorier av personopplysninger om barn, og at barns inntekt og formue ikke inngår i beregningen av bostøtte.

Disse medlemmer mener at bostøtteordningen bygger på foreldrenes økonomiske situasjon, og at behandlingen av nødvendige opplysninger om barn skjer innenfor rammen av objektive kriterier uten skjønn. Etter disse medlemmers syn er dette forenlig med hensynet til barnets beste og gjeldende personvernregelverk.

Disse medlemmer understreker betydningen av at Stortinget og forvaltningen har tilgang til et solid kunnskapsgrunnlag om hvordan bostøtteordningen fungerer over tid. Disse medlemmer mener derfor at et klart rettsgrunnlag for behandling av personopplysninger til forskning, statistikk og analyse er nødvendig.

Disse medlemmer viser til at proposisjonen ikke fastsetter hvor lenge personopplysninger kan lagres til forskningsformål. Etter disse medlemmers syn er dette en svakhet ved lovforslaget. For å muliggjøre langsiktige analyser, tidsserier og vurderinger av konjunktursvingninger mener disse medlemmer at det bør lovfestes en tydelig tidsramme for lagring.

Disse medlemmer fremmer derfor forslag om at en presisering i ny § 8d første ledd andre punktum, om at personopplysninger kan lagres til forskningsformål i inntil 15 år etter at bostøttemottaket opphører, under forutsetning av at behandlingen skjer i samsvar med personvernforordningen artikkel 89 nr. 1.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Bustøttelova ny § 8 d første ledd skal lyde:

Husbanken kan utan hinder av teieplikt handsame opplysningar som er henta inn i medhald av denne lova, medrekna personopplysningar som nemnt i personvernforordninga artikkel 9, når det er nødvendig for forskning, statistikk og analysar for føremåla i husbanklova § 1. Personopplysningar kan lagrast til forskingsføremål i inntil 15 år etter at bustøttemottaket opphører. Handsaminga skal vere underlagd garantiar som nemnt i personvernforordninga artikkel 89 nr. 1.»

Disse medlemmer støtter forslaget om ny § 8 e, som gir Husbanken hjemmel til å behandle personopplysninger i forbindelse med test, drift og utvikling av IT-systemene som brukes til å administrere bostøtteord-

ningen. Disse medlemmer understreker at velfungerende og korrekt kalibrerte systemer er en forutsetning for rettsikker og effektiv forvaltning.

Disse medlemmer legger til grunn at hovedregelen skal være bruk av anonyme eller fiktive data, og støtter at reelle personopplysninger kun kan benyttes der dette er umulig eller uforholdsmessig vanskelig. Dette er etter disse medlemmers syn i tråd med dataminimeringsprinsippet.

Disse medlemmer støtter ellers forslagene i proposisjonen.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser til at bostøtteordningen er en sentral del av velferdsstaten, og bidrar til å sikre personer med lave inntekter og høye boutgifter en trygg og egnet bosituasjon. Etter disse medlemmers syn er det avgjørende at endringer i regelverket utformes slik at de styrker tilliten til ordningen, og ivaretar hensynet til rettsikkerhet og likebehandling.

Disse medlemmer støtter at regelverket moderniseres og tydeliggjøres, og ser at økt bruk av digitalisering og automatiserte prosesser kan bidra til mer effektiv saksbehandling og raskere utbetalinger. Samtidig vil disse medlemmer understreke at automatiserte avgjørelser i velferdsforvaltningen reiser særskilte utfordringer, fordi vedtakene kan ha stor betydning for den enkeltes økonomiske og sosiale situasjon.

Disse medlemmer vil særlig understreke at automatiserte avgjørelser ikke skal svekke den enkeltes rett til individuell vurdering. Det må sikres at den enkelte har en reell og praktisk tilgjengelig rett til manuell overprøving av vedtak, og at det gis tilstrekkelig og forståelig informasjon om grunnlaget for avgjørelsen. Etter disse medlemmers syn er det avgjørende for tilliten til ordningen at vedtak er etterprøvbare, og at det er mulig å forstå hvordan resultatet er fremkommet.

Disse medlemmer vil videre fremheve at forslagene innebærer en utvidelse og tydeliggjøring av adgangen til å behandle og viderebruke personopplysninger, herunder til forskning, analyse og utvikling av IT-systemer. Selv om dette kan ha legitime formål, mener disse medlemmer at slik bruk må underlegges strenge rammer. Behandlingen må være nødvendig og forholdsmessig, og det må stilles høye krav til dataminimering, tilgangskontroll og informasjonssikkerhet. Disse medlemmer vil understreke betydningen av at personvernet bygges inn i systemene fra start, og at bruken av opplysninger ikke går lenger enn det som er nødvendig for formålet.

Disse medlemmer er også opptatt av risikoen for feil og skjevheter i automatiserte systemer. Dersom avgjørelser baserer seg på historiske data eller ufullstendige opplysninger, kan dette føre til systematiske forskjeller i behandlingen. Etter disse medlemmers

syn er det derfor viktig med løpende kontroll og evaluering av systemene samt åpenhet om hvordan automatiserte avgjørelser fattes.

På denne bakgrunn mener disse medlemmer at det er behov for tydelige garantier knyttet til rettsikkerhet, personvern og kontroll med automatiserte løsninger, og legger til grunn at regjeringen følger opp dette i forskrift og praksis.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 1

Bustøttelova ny § 8 d første ledd skal lyde:

Husbanken kan utan hinder av teieplikt handsame opplysningar som er henta inn i medhald av denne lova, medrekna personopplysningar som nemnt i personvernforordninga artikkel 9, når det er nødvendig for forskning, statistikk og analysar for føremåla i husbanklova § 1. Personopplysningar kan lagrast til forskingsføremål i inntil 15 år etter at bustøttemottaket opphøyrer. Handsaminga skal vere underlagd garantiar som nemnt i personvernforordninga artikkel 89 nr. 1.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité, med unntak av forslaget til ny § 8 d som fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Rødt.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om endringar i bustøttelova (handsaming av personopplysningar og automatiserte avgjerder)

I

I lov 24. august 2012 nr. 64 om bustøtte og kommunale bustadtilskot blir det gjort følgjande endringar:

§ 8 skal lyde:

§ 8 *Innhenting og handsaming av personopplysningar*

Husbanken og kommunane kan handsame personopplysningar, medrekna personopplysningar som nemnt i personvernforordninga artikkel 9 og 10, når dette er nødvendig for å utføre oppgåver etter lova her. Tilgangen til å handsame opplysningar etter denne føresegna gjeld også nødvendige opplysningar om andre husstandsmedlemmer.

Husbanken og kommunane kan utan hinder av teieplikt påleggje offentlege styresmakter, långjevarar, ut-

leigarar, burettslag, eigarseksjonssameige og tilbydarar av posttenester å gje opplysningar som er nødvendige for å kontrollere om vilkåra for å få bustøtte er oppfylte eller har vore oppfylte i tilbakelagde periodar. Husbanken og kommunane kan hente inn slike opplysningar direkte frå instansane som er nemnde i første punktum, og nytte dei i sakshandsaminga utan samtykke frå den det gjeld. Den som blir pålagt å gje opplysningar i medhald av paragrafen her, kan ikkje krevje godtgjering. Informasjonsplikta i personvernforordninga artikkel 14 gjeld. Reglane om bevisfritak i tvisteloven §§ 22-8 og 22-9 gjeld tilsvarande.

Husbanken kan ta avgjerder som berre er baserte på automatisert handsaming av personopplysningar, medrekna personopplysningar som nemnt i personvernforordninga artikkel 9 og 10. Handsaminga må oppfylle krava som elles blir stilte til sakshandsaminga, og vere i samsvar med retten til vern av personopplysningar. Den registrerte har rett til manuell overprøving av avgjerda.

Departementet kan gje forskrift om handsaming av personopplysningar, medrekna kva for opplysningstypar Husbanken kan handsame, kva for personar Husbanken kan handsame opplysningar om, bruk av automatiserte avgjerder og innhenting, utlevering og anna handsaming av personopplysningar frå andre kjelder enn den statlege bustøtta.

Ny § 8 d skal lyde:

§ 8 d Handsaming av personopplysningar for forskning, statistikk og analysar

Husbanken kan utan hinder av teieplikt handsame opplysningar som er henta inn i medhald av denne lova, medrekna personopplysningar som nemnt i personvernforordninga artikkel 9, når det er nødvendig for forskning, statistikk og analysar for føremåla i husbanklova § 1. Husbanken kan lagre desse opplysningane for seinare bruk i forskning. Handsaminga skal vere underlagd garantiar som nemnt i personvernforordninga artikkel 89 nr. 1.

Departementet kan gje forskrift om utlevering, innhenting, samanstilling og anna handsaming av personopplysningar frå den statlege bustøtta og andre kjelder til forskning, statistikk og analysar.

Ny § 8 e skal lyde:

§ 8 e Handsaming av personopplysningar for test, drift og utvikling

Husbanken kan handsame dei personopplysningane som er nemnde i § 8 d, når det er nødvendig for å teste, drifte og utvikle IT-systema til Husbanken, men berre dersom det er umogleg eller uforholdsmessig vanskeleg å oppnå føremålet ved å bruke anonyme eller fiktive opplysningar.

Departementet kan gje forskrift om handsaming av personopplysningar i samband med testing, drift og utvikling.

II

Lova gjeld frå den tida Kongen fastset. Dei ulike delane av lova kan setjast i verk til ulik tid.

Oslo, i kommunal- og forvaltningskomiteen, den 26. mai 2026

Hanne Beate Stenvaag

leder

Mudassar Kapur

ordfører